YUNAN DOSYASI — ALİ CENGİZKAN

YUNAN DOSYASI

CONSTANTINE MANOS'UN FOTOGRAFLARI İÇİN

ali cengizkan

YUNAN DOSYASI

CONSTANTINE MANOS'UN FOTOĞRAFLARI İÇİN

ali cengizkan

YARIN Yayınları
Özel Dizi: 1

Birinci Baskı: Haziran 1983 (1000)
İkinci Baskı: Aralık 1983 (1500)

Yayın Hakları:
Fotoğraflar: © Constantine Manos, New York, 1972.
Şiirler: © Ali Cengizkan, Ankara, 1983.
Kitabın Türkiye'de Yayın Hakkı: © Ali Cengizkan, 1983.

Kapak ve İç Tasarım: Yarın Teknik Büro.
Dizgi: Norm Dizgi ve Yayıncılık. 331159
Film ve montaj: Renk Büro, Mahmut Alkan. 318288
Baskı: Teknik Basım Sanayi, Mehmet Tuncel.
Cilt: Teknik Basım Sanayi, Salih Ardıçlı.
Dağıtım: Yarın Dergisi, P.K: 723 Kızılay, Ankara.

YUNAN DOSYASI

CONSTANTINE MANOS'UN FOTOĞRAFLARI İÇİN

ali cengizkan

YARIN YAYINLARI

CONSTANTINE MANOS'UN FOTOGRAFLARI İÇİN

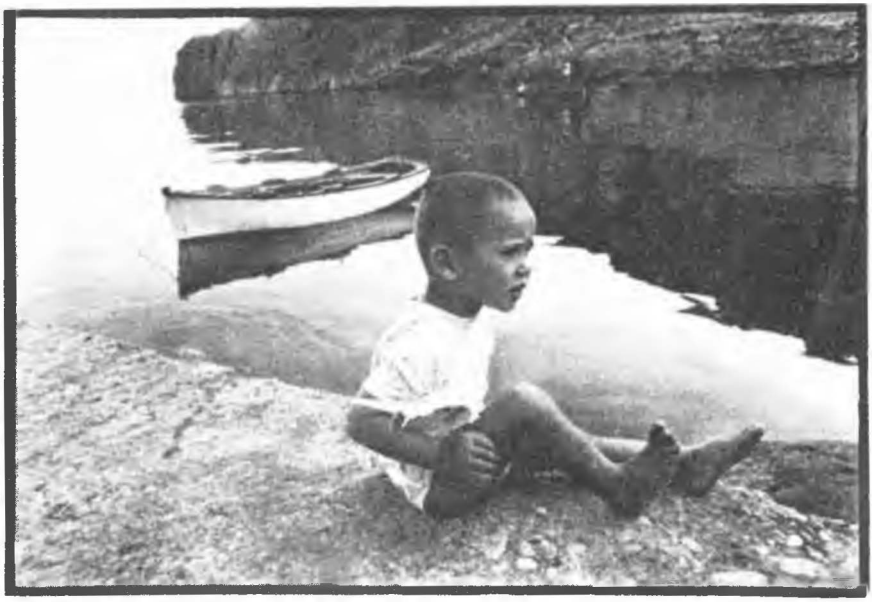
YUNAN DOSYASI şiirlerinin uzun bir serüveni var. Constantine Manos'un "A Greek Portfolio" albümündeki fotografları şiirlemeye karar verdiğimde yıl 1979'du. Fotograf ve şiirleri, müzik eşliğinde bir dia gösterisinde kullanmayı düşünüyordum. Çoğunluğu Yunan adalarında çekilen bu fotograflar Türk halkının kültürüne çok yakın bir kültürü yansıtıyordu: böylece şiirler, yorumlarıyla, evrensel olabilme olanağını kazanıyorlardı.

Elinizdeki kitapçıkta 112 fotograftan kırk kadarını şiirleriyle birlikte bulacaksınız. Bu çalışma, sanatların birleşik kullanılması yönünde, bir yaşama sanatının kurulması doğrultusundaki girişimin bir parçası olarak yorumlanmalı.

Bu yeni baskı dolayısıyla, fotograflarını yayınlamama izin veren Constantine Manos'a teşekkür ederim.

1 Başkaları su gibi aktı denize
Araya dağlar girdi, ağardı saçlar,
Dut dalı baston işe yaramasa da
Kayalıkta çınlayan suyun sesi var.

2 Gözün yaşlı değil, sular durgun.
Sular durgun ve orda bir kayık var.
Büyüdüğümüzde alışkın olalım diye.
Küçükken bizim de başımızı kazıdılar.

3 Sessiz ve derin kumsalda hazırlanır
Taşların üstünde geçmişin birikimi.
Göz nuru, alın teri, bir şişe şarap
Ve işte bir kayık: Denizler Kurdu.

4 Annem her sabah ocağı yakar.
Babam tarlaya gider. toprağı sürer.
Küçük şeyler büyükleri hazırlar
Evlerimizdedir küçük aydınlıklar.

5 Vurdukça değneği saman kokuyor hava
Halı aralanıyor, toprak yarılıyor vurdukça.
Bir ağaç fışkırıyor çelik gövdesiyle yerden
Olgunlaşan zeytinler yere düşüyor vurdukça.

6 Hamur yoğurmakla geçti ömrüm, işte resmi
İşte resmi oğlumun, en iyi hamurum.
Onu yirmibeşindeyken yitirdim. işte
İşte resmim, küllenmiş, unlu, lavanta kokulum.

7 İşte kumsalda duruyorum, solumda deniz
Arkamda dağıyla, eviyle, incir ağacıyla
Önümde toplanan buğday, emeğiyle, gücüyle
İşte dünya, diye düşünmüştür eşek.

8 Her çatı bir sokak, her sokağın yalağı
Her kapı bir dünyaya açılıyor bayağı.
Ekmekler ve eller, ikisi de kıpkızıl
Her ev bir fırın, içinde kor sıcağı.

9 Nazım'a benziyor Olimpos köyü
Su gibi akıyor bayır aşağı,
Denizin mavi aynasında boyverip
İnsanlığın gönlüne gömülmek istiyor.

10 İkisi anlaşmış, ikisi anlaşmak üzere
Bir ağaç yığınıdır köy uzakta,
Bir yürek kabartısı, dünya havada:
Ufaklık topu yakalayacak mı acaba?

11 Toprak onun için ekilir, fabrika onun için
Taşlar onun için yontulur, evler onun için
Kızlar onun için sevilir, erkekler onun için var
Çocuklar bu dünyada seksek oynasınlar.

12 Bu kız duvarın yanında duruyor,
Bu kız zeytinlerin altında sevişecek.
Bu kız taşlardan evini yapıyor
Bu kız torunları tarafından gömülecek.

14 Duvara mı dayanıyor ninem
Duvardaki resme mi yoksa, Meryem'e, İsa'ya,
Ya nasırlı elinde pütürlenen yaşam
Ve önündeki erkek, ucu görünen şapkası?

15 Bazen beyaz bir çizgidir yaşam
On yılları andırır kesikli uzanışı.
Ama kireç badanalı taş duvar üstünde
Ninem oturuyor işte, umut dolu bakışı.

16 Ununu elemiş, eleğini asmış duvara
Halısını dokumuş, tezgâhı duruyor arkada,
Ama her zamanki işine dönmüş yine
Civcivi tavuk etmeye, yeniyi güçlü kılmaya.

17 O serinlik, sadece o serinlik.
Güzelliğin, doğruluğun, iyiliğin serinliği.
Kardeşliğin, candaşlığın, yoldaşlığın serinliği.
O serinlik, sadece o serinlik.

18 Patates gibi yamru yumru, çuval değil dedem.
Çiçek gibi duruyor, saksı değil ninem.
Ne güzel, avcumuzda tutmak yaşamı...
Ne güzel, nesneleşmemesi insanın...

19 Evrensel fizik yasasını göstermekte
Tarladan eve dönmekte olan dedem:
Bastonu hangi elinde tutarsan
Yükü o yanınla taşırsın.

22 Masaları temiz tutmalı, parlatmalı
Üstünde çiçekten bir saksı
Elinde parmaktan bir sigara
Masayı daraltmalı, kahveyi genişletmeli, saçı ağartmalı.

23 Evinin önünde düşünen çocuk!
Sen de büyüyeceksin bir gün.
Senin de oturma odan olacak, ayakkabı çıkaracak eşiğin
Senin de süpürgeyle temizleyeceğin bir evin.

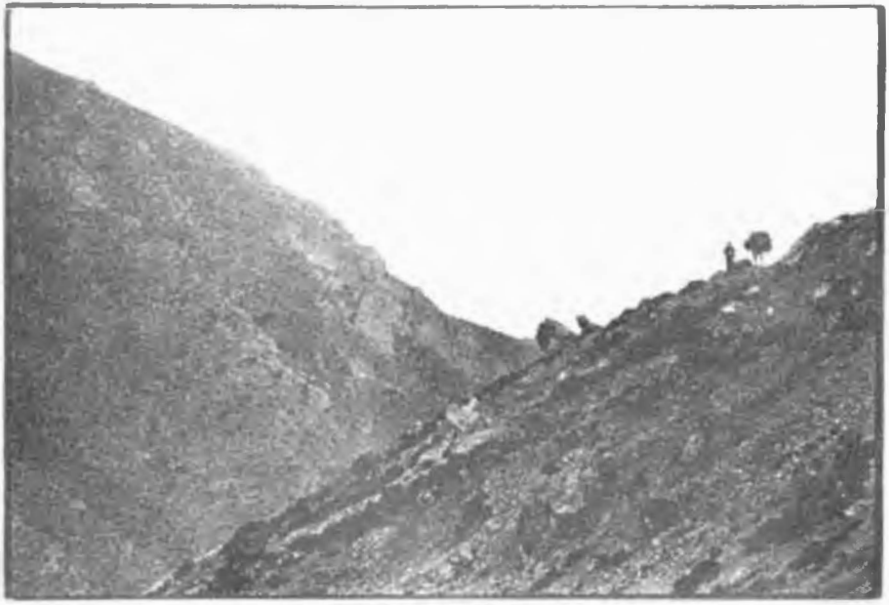
34 Sekizbuçuk kişiydiler: Sekiz yürek, onaltı el
Onaltı göz, sekiz dudak, dört sevdalı
Omuz veriyorlardı "Medar-ı Maişet Motoru"na.
Buçuğuncu, elinde deniz kestanesi tutan çocuk.

37 Kim besleyebilir insanı böyle
Elleriyle konuşan bir baba,
Ayaklarıyla anlayan bir anne
Ve gözleriyle gülen çocuktan başka?

38 Senin o güneşten başını
Senin o yakıcı, ağır ve mağrur
Onurlu yarınlar sözveren bakışını
Sadece ninen taşıyabilirdi sırtında.

39 İki dağın arasında kalmaz kimse
Bayırda kekik ve koyaklar vardır.
Güçlükler dağ kadar olsa bile
İnsanla eşeğin aşabileceği kadardır.

52 Gök alabildiğine mavi,
Toprak alabildiğine geniş.
Bir duvardır duran arada
Herkesin bir selvisi var burada.

53 Girmekte misin kapıdan çıkmakta mısın, hepsi bu.
İki kişi tutar ucundan, dünyaya gelir çocuk.
İki kişi tutar ucundan dünyadan uçar çocuk.
Girmekte misin kapıdan çıkmakta mısın, hepsi bu.

55 Ölüm nerden ve nasıl gelirse geliyor
Kadınları buluyor, öpülesi yüzlerini buluyor,
Saçlarını, dudaklarını, kaşlarını, gözlerini buluyor.
Ölüm nerden gelirse gelsin, anaları ağlatıyor.

56 Yaşayan yumuşaktır kamburuyla,
Yüzündeki, elindeki, aklındaki kırışıklarla.
Ölü dimdik durur, keskindir başı-kolu-bacağıyla
En belirgin iyiliklerinin abartılmasıyla.

58 Ve insanlar ölümü bile güzelleştirdiler
Haç diktiler ölülerine, çiçek getirdiler
Mum yaktılar, gömütlerini ıslattılar
Ve yaşam farkedilsin diye siyah giyindiler.

59 İsminin üstünden tekrar tekrar geçiyor
Her yıl, hasattan sonra bir kere
Her ay, dolunay zamanında, tarlada
Her gece, soğuğuyla gövdesini saran yatağında.

60 İkisi de toprağa bağlıdır kökten,
Yüzyıllardır beli bükük ikisinin de,
Toplamak, ayıklamak, elemek, özü ilemek
Ve yaşama sevinci, zeytin değerinde.

61 Dünyanın her yerinde aynı mıdır
Günlük deyişler, yaşamın savsözleri,
Türk deyimleri, Yunan - Rus - Bulgar deyimleri
El öpenleriniz çok olsun deyimler.

63 Koyun kırkmak güzel şey kardeşim,
Yün eğirmek gelecek günlere, güzel.
Karalardan aklara akmak güzel şey
"Yaşamak güzel şey be kardeşim."

66 Yün eğire eğire geçer günlerim
Merdiven ine - çıka, fesleğen büyüte - koklaya
Çocuklar doğura - ere - eriştire
Yün eğire eğire geçer günlerim.

69 Çok değil, kırk yıl önceydi,
Başladı karşılıklı gülümsemeler.
Canlı kalsalar daha bir kırk yıl
Bu dostluk süreceğe benzer.

75 Çelişki bütünün içinde vardır
Bütünde karşıtlar, kadın ve erkek,
Karşıtlar çekici birbiri arasında,
Küçük kardeşimiz kız mıdır acaba?

76 Sait Faik'in kör Mustafa çıkagelmiş
"Karanfiller ve Domates Suyu"ndan.
Hava kurak olsa, yaş geçse bile
Çiçektir kayanın altında yatan.

78 Yas tutmak insana karalar giydirir
Evler göçürtür, yollara düşürtür,
Sanki rıhtıma bağlı bir gemi
Yüklüdür, halatları usulluca kesilir.

79 Sabahları gaste okumak iyidir
Sabahları birisini beklemek de.
Sabahları birisiyle çay içmek
Ve sabahları, sırtını denize vermek...

83 Zamanın fotoğrafını çek deseler sana
Neyi çekerdin, ışığı mı, adımları mı
Bastonlu ninemi, taş üstünde duran kızı
Taşı mı yoksa, duvarın dokusunu, havanın kokusunu?

87 Akla kara arasındadır insan.
Bazen birine yaklaşır çocuk
Bazen öteki daha ağır basar
Ama hiçbiri olamaz hiçbir zaman.

109 Bir günlük ürünü götürüyorum eve
Bir çuval fasulya, bir heybe mısır, iki bağ nohut
Kabı kabına sığmayan, yetişir mi, bir yürek
Günden güne büyümekte olan iki çocuk.

112 Ağır ağır çıkacakmışız merdivenlerden.
Bacakların sızlamasın ey Ahmet Haşim.
Sana yaşamı öğreteceklerden
Bir çocuk işte, merdivenlerle oynuyor şurda.

2.baskı

YARIN YAYINLARI